

На данашњи дан 1999. године председник Русије Борис Јељцин обелоданио је, изненада, намеру да се повуче са чела државе. За вршиоца дужности шефа државе именовано је Владимира Путина.

Данас је петак, 31. децембар.

1494 - У Рим су ушле снаге француског краља Шарла VIII, који је под притиском племства почео освајање Италије. Рат је трајао 61 годину после краљеве смрти, до 1559. а походи на Италију допринели су продору хуманистичке културе у до тада културно инфериорну Француску.

1600 - Енглеска краљица Елизабета I издала је повељу о оснивању Источноиндијске компаније. Моћна компанија која је доносила огромне профите, временом је постала готово држава у држави. Поседовала је и сопствену војску и монету, а временом је освојила највећи део Индије.

1617 - Рођен је шпански сликар Бартоломео Естебан Муриљо, који је највише сликао религиозне композиције барокног стила. Радио је и реалистичке призоре са сентименталним подтекстом из живота уличне деце, попут слика "Мали просјак", "Деца једу дињу".

1719 - Умро је енглески астроном Џон Флемстид, који је на основу дозволе краља Чарлса II 1675. основао националну опсерваторију у Гриничу и званично постао "први краљевски астроном". Његов звездани каталог, с више од 3.000 звезда, одредио је положај звезда с већом прецизношћу него икад до тада. Упамћена је његова препирка с Исаком Њутном и Едмундом Халејем поводом њихових захтева да им омогући приступ опсерваторији у Гриничу.

1869 - Рођен је француски сликар и вајар Анри Матис, који се после завршених студија права определио за сликарство. У почетку под утицајем Гистава Мороа, Пола Сезана и Пола Гогена, од 1905. оформио је лични израз и предводио нови сликарски правац - фовизам. Највише је сликао женске фигуре (одалиске) и мртву природу, али и пределе, композиције и нацрте за балетске декоре и костиме. Инспирисао се оријенталним мотивима, ћилимима и минијатурама. Радио је и бакрорезе, дрворезе и литографије. Често се враћао скулптури, у почетку под утицајем Огиста Родена. Снажно је утицао на модерно европско сликарство.

1877 - Умро је француски сликар Гистав Курбе, оснивач реалистичке школе и један од првих уметника који је радио у природи, учесник Париске комуне 1871. Почео је као необарокни романтичар да би се после 1848. определио за опозитан став. Опор и снажан, одбацио је романтичне пејзаже и идеализовање људи и призора, извршивши огроман утицај на европско сликарство средином 19. века. Главна дела: "Атеље", "Туцачи камена", "Талас", "Погреб у Орнану".

1879 - Амерички проналазач Томас Алва Едисон је у Менло Парку, Њу Џерси, први пут

јавно демонстрирао своју електричну сијалицу.

1880 - Рођен је амерички генерал Џорџ Маршал, начелник Генералштаба копнене војске САД од 1939. до 1945, добитник Нобелове награде за мир 1953. творац "Маршаловог плана" помоћи земљама западне Европе после Другог светског рата. Као државни секретар САД (од 1947. до 1949.) сачинио је план прихваћен на конференцији 16 западних земаља 1947. у Паризу, на основу којег је додељена помоћ од 15 милијарди долара, највише Великој Британији, Западној Немачкој, Француској, Италији, Аустрији и Турској. План је постао један од битних елемената НАТО, основаног 1949.

1882 - Умро је француски државник и адвокат Леон Мишел Гамбета, један од оснивача Треће републике, који је знатно допринео успостављању парламентарне демократије после пада цара Наполеона III. У борби против цара предводио је републиканце, а у Француско-пруском рату у октобру 1870. као министар унутрашњих послова у влади националне одбране одлетео је из опседнутог Париза балоном у унутрашњост и организовао борбу против Немаца. Од 1879. до 1881. био је председник француске скупштине, а потом до 1882. председник владе.

1911 - Марија Кири добила је Нобелову награду за хемију за истраживање радиоактивних елемената. Била је то њена друга Нобелова награда - прву је добила 1903. такође за хемију.

1945 - У саобраћај је предат трећи пут обновљен железнички мост преко Саве код Београда.

1946 - Председник САД Хари Труман формално је прогласио крај непријатељстава у Другом светском рату.

1948 - Умро је енглески возач брзих аутомобила и чамаца Малколм Кемпбел, који је између 1924. и 1935. девет пута обарао светски брзински рекорд у возњи аутомобилом, а између 1937. и 1939. три пута у возњи чамцем. Постао је 1935. први човек који је аутомобилом возио брже од 300 миља на час (483 километра). Очеве рекорде оборио је син Доналд, који је 1967. погинуо у чамцу "Плава птица" приликом постављања новог светског рекорда на води од 527,9 километара на час.

1951 - Умро је совјетски политичар и дипломата Максим Максимович Литвинов, шеф совјетске дипломатије од 1930. до 1939. После хапшења 1901. у затвору се придружио присталицама потоњег вође Октобарске револуције Лењина, а 1902. побегао је с робије и емигрирао у Швајцарску, где је 1903. и формално приступио бољшевицима, иступивши из "Иностране лиге руске револуционарне социјалдемократије". Од 1918. био је први представник совјетске владе у Великој Британији, а од 1921. заменик министра иностраних послова. Учествовао је у многим преговорима и често предводио делегације Совјетског Савеза у иностранству, а од 1941. до 1943. био је амбасадор у САД.

1961 - Либанска армија је у Бејруту спречила Сиријску народну партију да изврши државни удар.

1968 - Суперсонични совјетски путнички авион "ТУ-144" обавио је први лет, неколико месеци пре британско-француске суперсоничне летилице "Конкорд".

1980 - Умро је амерички филмски режисер Раул Волш, који се окушао у више филмских жанрова, посебно успешно у вестернима, у којима је показао мајсторство у сликању сирове људске природе. Филмови: "Багдадски лопов", "Цена славе", "Умрли су у чизмама", "Џентлмен Џим", "Сребрна река", "Удаљени бубњеви", "Свет у његовим рукама", "Бело усијање", "Голи и мртви", "Удаљена труба".

1981 - У војном удару који је предводио ваздухопловни поручник Џери Ролингс, у Гани је оборена цивилна влада Хиле Лимана.

1983 - У војном удару у Нигерији свргнут је председник Шеху Шагари, који је на власт дошао на изборима 1979. када је окончана 13-годишња војна управа. Председник је тада постао шеф војне хунте генерал Мухамед Бухари.

1988 - Индија и Пакистан склопили су споразум који предвиђа да предмет могућих сукоба између две земље неће бити нуклеарна постројења.

1998 - Министри финансија Европске уније саопштили су коначне курсеве према којима ће се националне валуте земаља ЕУ мењати након што јединствена европска валута - Евро - заживи у оптицају 1. јануара 1999.

1999 - Председник Панаме Миреја Москосо формално је од САД повратио контролу своје земље над Панамским каналом.

2004 - У пожару који је избио у једној дискотеци у главном граду Аргентине, Буенос Аиресу, погинуло је 177 људи, а 889 је повређено.

2008 - Умро је Доналд Вестлејк, изузетно плодан амерички аутор детективских романа. Често је писао под различитим псеудонимима (најчешће као Ричард Старк) укупно више од 100 романа од којих је неколико адаптирано у филмске хитове ("Поинт бланк", "Наплата дуга", "Преваранти"). Осим озбиљне криминалистике, опробао се и у комичном криминалистичком жанру као и у научној фантастици. Друга дела: "Плаћеници", "Време за убијање", "361".

2013 - Преминуо је Љубомир Тадић, професор филозофије и социологије права на Универзитету у Београду, стални члан САНУ. Био је припадник НОП-а. Године 1968. један је од предводника студентских протеста, па је 1974. удаљен са Универзитета. Био је међу оснивачима обновљене Демократске странке децембра 1989. Добитник је Седмојулске награде, највишег признања Србије. Дела: "Поредак и слобода", "Традиција и револуција".

- Вечерас већи део човечанства дочекује Нову годину. Према античким ауторима, прослављање Нове године је настало од светковине рађања Сунца, и током историје, како су се мењали религијски системи, мењали су се и календари и начини рачунања времена, па и дан када се дочекује Нова година. У античком Риму она је почињала на мартовске календе 1. марта, у Византији почетак године је био 1. септембар. Први јануар (јануарске календе) био је у античка времена дан када су у Риму конзули ступали на дужност. Тада је приређивано опште славље уз међусобна честитања и дељење поклона. Хришћани су вековима зазирали од обележавања Нове године због противљења паганским традицијама, тек од XII века постепено се прихвата 1. јануар као почетак календарске године.

(РТВ)